

PROCES-VERBAL nr. 8
al ședinței Comisiei pentru Situații Excepționale
a Republicii Moldova
din 11 decembrie 2024

A prezidat: domnul Dorin RECEAN, Prim-ministru al Republicii Moldova – președinte al Comisiei.

La ședință au fost prezenți membrii Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova (în continuare Comisia):

1. Dorin RECEAN	Prim-ministru, președinte al Comisiei
2. Dumitru ALAIBA	viceprim-ministru, ministru al dezvoltării economice și digitalizării, vicepreședinte al Comisiei
3. Oleg SEREBRIAN	viceprim-ministru pentru reintegrare al Republicii Moldova, vicepreședinte al Comisiei
4. Daniela MISAIL-NICHITIN	ministra afacerilor interne, vicepreședinte al Comisiei
5. Alexandru OPREA	șef al Inspectoratului General pentru Situații de Urgență al MAI, vicepreședinte al Comisiei
6. Artur MIJA	secretar general al Guvernului
7. Victoria BELOUS	ministra finanțelor
8. Sergiu LAZARENCO	ministru al mediului
9. Ludmila CATLABUGA	ministra agriculturii și industriei alimentare
10. Vladimir BOLEA	ministru al infrastructurii și dezvoltării regionale
11. Dan PERCIUN	ministru al educației și cercetării
12. Sergiu PRODAN	ministru al culturii
13. Ala NEMERENCO	ministra sănătății
14. Alexei BUZU	ministru al muncii și protecției sociale
15. Veronica MIHAILOV-MORARU	ministra justiției
16. Anatolie NOSATÎI	ministru al apărării
17. Mihai MÎȚU	secretar general al Ministerului Afacerilor Externe
18. Constantin BOROSAN	secretar de stat al Ministerului Energiei
19. Marin LISÎ	director al Agenției Rezerve Materiale
20. Alexandr PÎNZARI	director al Centrului Național Anticorupție
21. Alexandru MUSTEAȚA	director al Serviciului de Informații și Securitate
22. Veaceslav UNTILĂ	director general al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică
23. Anatolie VINICIUC	director interimar al Serviciului național unic pentru apelurile de urgență 112

24. Sergiu JUNEA șef adjunct al Direcției generale planificare strategică și rezerve de mobilizare a Inspectoratului General pentru Situații de Urgență al Ministerului Afacerilor Interne, secretar al Comisiei

Invitați suplimentar:

1. Sergiu APARATU	director general interimar al Î.S. „Moldelectrica”
2. Liviu DUMINICĂ	administrator al S.R.L. „Vestmoldstransgaz”
3. Răzvan ȘUGARU	director al direcției operare și comercial al S.R.L. „Vestmoldstransgaz”
4. Emil DOLCOȘ	director tehnic al S.R.L. „Vestmoldstransgaz”
5. Eugeniu BUZATU	consilier al directorului general interimar al S.A. „Energocom”
6. Vadim CEBAN	președinte al Consiliului de Administrație al S.A. „Moldovagaz”
7. Iurie RĂZLOVAN	director general al S.A. „Termoelectrica”
8. Marian BRÎNZA	director general interimar al S.A. „CET-Nord”
9. Igor CIBOTARU	administrator al Î.S. „Nodul Hidroenergetic Costești”
10. Vitali GONCEARIUC	inginer șef al Î.S.„Nodul Hidroenergetic Costești”
11. Oleg PETELCA	director general al S.A. „Furnizarea Energiei Electrice Nord”
12. Romeo LOPOTENCU	director general interimar al S.A. „Rețelele Electrice de Distribuție Nord”
13. Pascual JOSE LUIS GOMEZ	director general al Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A.
14. Tatiana GOTIȘAN	director reglementari tarife și achiziții de energie al Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A.
15. Sergiu PETREA	director al Direcției Gestiunea Energiei al Î.C.S. „Premier Energy Distribution” S.A.
16. Sergiu CODREANU	șef serviciu reglementări, tarife și achiziții de energie al ÎCS „Premier Energy Distribution” S.A.

Ordinea de zi:

1. Examinarea situației în sectorul energetic și umanitar, precum și propunerea privind instituirea stării de urgență.

Raportor:

dl Constatin BOROSAN, secretar de stat al Ministerului Energiei.

S-a decis:

1. Se ia act de informațiile prezentate de către raportor.
2. Se aprobă Raportul privind necesitatea declarării stării de urgență, se anexează.
3. Se prezintă Guvernului spre examinare Raportul privind necesitatea declarării stării de urgență, în conformitate cu Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, cu propunerea de a remite Parlamentului solicitarea de a declara stare de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova, pe o perioadă de 60 zile, începând cu data de 16 decembrie 2024.
4. **Biroul Politici de Reintegrare și Ministerul Energiei** vor pregăti și prezenta Guvernului spre examinare proiectul Hotărîrii Guvernului cu privire la înaintarea Parlamentului Republicii Moldova a propunerii privind declararea stării de urgență, precum și proiectul Hotărîrii Parlamentului privind declararea stării de urgență.

**Prim-ministru,
Președinte al Comisiei
pentru Situații Excepționale
a Republicii Moldova**

Dorin RECEAN

Anexă la Nr.07-3098 din 10.12.2024

RAPORT PRIVIND NECESITATEA DECLARĂRII STĂRII DE URGENȚĂ

Sistarea furnizării de gaze naturale către regiunea transnistreană de către SAP „Gazprom” în baza contractului existent privind furnizarea gazelor naturale încheiat între SA „Moldovagaz” și SAP „Gazprom” va genera o iminentă criză umanitară în regiunea transnistreană, precum și riscuri inevitabile privind asigurarea stabilității sectorului electroenergetic pe întreg teritoriul Republicii Moldova - pe ambele maluri ale râului Nistru. În contextul incertitudinii privind continuarea livrărilor de gaze naturale de către SAP „Gazprom” către regiunea transnistreană din Republica Moldova începând cu 1 ianuarie 2025 și ținând cont de potențialele riscuri și impact major asupra sectorului energetic din Republica Moldova, Ministerul Energiei și Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, **constată situația critică privind asigurarea furnizării gazelor naturale** către regiunea transnistreană, care ar genera riscuri majore pentru asigurarea stabilității sectorului electroenergetic pe întreg teritoriul Republicii Moldova, precum și **constată incapacitatea întreprinderilor din sectorul energetic de a soluționa problema în conformitate cu cadrul legal existent și reieșind din limitările tehnice existente în sectorul electroenergetic.**

Asigurarea aprovizionării cu gaze naturale și energie electrică, precum și infrastructura electroenergetică și de gaze naturale din regiunea transnistreană nu se află în controlul Guvernului Republicii Moldova. Autoritățile din Republica Moldova, inclusiv Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (ANRE), nu pot interveni efectiv pe piața gazelor naturale și a energiei electrice din regiunea transnistreană.

În timp ce malul drept și-a asigurat securitatea aprovizionării cu gaze naturale și liberalizarea pieței, consumatorii de pe malul stâng în continuare sunt dependenți de o singură sursă de import – SAP „Gazprom”, care se bazează strict pe Contractul privind furnizarea gazelor naturale nr. 1ГМ-07-11 din 29 decembrie 2006 încheiat între SA „Moldovagaz” și SAP „Gazprom”, termenul căruia a fost extins prin Acordul Adițional nr. 19 din 29 octombrie 2021. Conform prevederilor acestui Contract, SAP „Gazprom” are obligația de a asigura livrarea gazelor naturale la hotarul cu Republica Moldova până la 30 septembrie 2026.

Este de menționat că, în conformitate cu prevederile art. 13 alin. (2) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale corelate cu prevederile art. VI alin. (2) din Legea nr. 249/2022 cu privire la modificarea unor acte normative, la moment, doar SA „Moldovagaz” poate livra gaze naturale către malul stâng în baza Contractului privind furnizarea gazelor naturale încheiat cu SAP „Gazprom”, care a fost prezentat către ANRE în conformitate cu art. 85 alin. (9) din Legea nr. 108/2016 până la data intrării în vigoare a Legii nr. 249/2022 cu privire la modificarea unor acte normative.

Prin Hotărârea Guvernului nr. 677/2024 a fost aprobat Planul de măsuri pentru pregătirea de sezonul de încălzire 2024-2025, care include 44 de măsuri menite să asigure securitatea energetică a Republicii Moldova. Planul descrie două scenarii de intervenție în contextul riscurilor legate de întreruperea aprovizionării cu gaze din partea SAP „Gazprom” către regiunea transnistreană, având în vedere incertitudinea legată de organizarea transportului de gaze de către SAP „Gazprom” prin teritoriul Ucrainei începând cu 1 ianuarie 2025. Conform

estimărilor în cadrul scenariilor analizate, chiar și în cazul stopării furnizării de gaze naturale livrate de SAP „Gazprom” în baza contractului existent privind furnizarea gazelor naturale, încheiat cu SA „Moldovagaz”, consumatorii malului drept nu vor fi afectați, luând în considerare faptul că, începând cu luna decembrie 2022, întreg volumul de gaze naturale de 5,7 mil. m³/zi livrat către Republica Moldova de SAP „Gazprom” a fost alocat pentru acoperirea consumului malului stâng și pentru producerea energiei electrice de către Centrala termoelectrică de la Cuciurgan (MGRES) pentru malul drept.

La 9 decembrie 2024, pentru sezonul de încălzire 2024-2025 sunt disponibile **126.8 mil. m³** de gaze naturale pentru malul drept următoarele stocuri de gaze naturale:

1. **33,7 mil. m³** în proprietatea SA „Energocom” și sunt stocate în România - deținute în contextul obligației de stocare și urmează a fi livrate pe piața gazelor naturale până pe 31 martie 2025;
2. **46,0 mil m³** în proprietatea SA „Moldovagaz” stocate în Ucraina, de către SA „Energocom” - produs flexibil livrat la cerere până în aprilie 2025;
3. **47,1 mil.m³** în proprietatea SA „Energocom”, din care 22,8 mil. m³ sunt stocate în Ucraina și 24,3 mil. m³ în România, care pot fi utilizate numai în cazul unei situații de urgență în sectorul gazelor naturale.

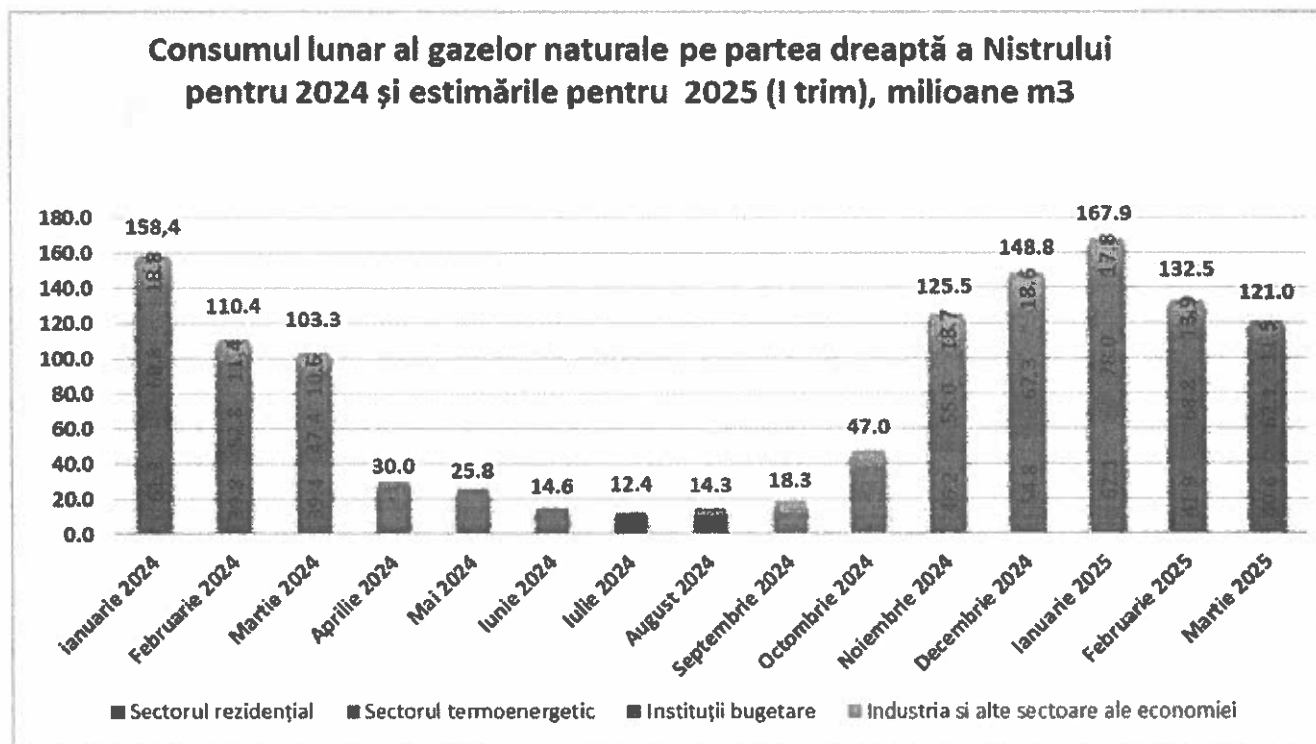

Figura 1. Consumul lunar de gaze naturale pe malul drept în anul 2024 și estimările pentru decembrie 2024 și ianuarie - martie 2025, mil. m³ (Sursa: SA „Moldovagaz”)

Pentru perioada ianuarie-martie 2025, SA „Moldovagaz” estimează o cerere de **400 mil. m³**. Pe baza informațiilor disponibile la 9 decembrie 2024, se estimează că la 1 ianuarie 2025 vor fi disponibile **112,6 mil. m³ de stocuri de gaze** (deținute de SA „Energocom” - 76,2 mil. m³ și deținute de SA „Moldovagaz” - 36,4 mil. m³), din care 65,5 mil. m³ stocuri comerciale. Suplimentar, SA „Moldovagaz” a contractat deja pe platforma BRM Est volumul de gaze naturale integral planificat a fi achiziționat pentru luna ianuarie 2025.

SA „Moldovagaz” a achiziționat 93% din volumul planificat spre achiziție pentru sezonul rece 2024-2025 și pentru a acoperi integral consumul estimat de gaze naturale al SA „Moldovagaz” pe malul drept al Nistrului, pentru perioada ianuarie - martie 2025, ar mai fi necesar să se achiziționeze un volum de aproximativ 50 mil. m³ (fără a lua în considerare utilizarea stocurilor de securitate de 47,1 mil. m³).

Tabel nr. 1. Consumul de gaze naturale și stocuri disponibile pentru sezonul de încălzire 2024-2025, mil. m³

No.		2024			2025			TOTAL
		OCT	NOV	DEC	IAN	FEBR	MAR	
Consum planificat		47,1	125,3	148,8	162	126	116	725,2
Stocuri disponibile	Stocuri flexibile ale Moldovagaz la începutul lunii		120	46,7	36,4	14,2	6,7	120
	Stocurile comerciale Energocom		48,5	38,8	29,1	19,4	9,7	48,5
	Stocuri de securitate Energocom		47,1	47,1	47,1	47,1	47,1	47,1
	Total stocuri disponibile la începutul lunii (cu excepția stocurilor de securitate)		168,5	85,5	65,5	33,6	16,4	168,5
Volum procurate + stocuri		47,1	125,3	148,8	162,0	102,0	90,0	675,2
Gaze necesare de a fi procurate		-	0	0	0	-24,0	-26,0	-50,0

Malul stâng al Nistrului

În cazul stopării livrărilor de gaze naturale livrate de SAP „Gazprom” în baza contractului existent privind furnizarea gazelor naturale încheiat între SA „Moldovagaz” și SAP „Gazprom”, există riscuri pentru securitatea aprovizionării cu gaze naturale a malului stâng al Nistrului. Chiar dacă infrastructura de transport a gazelor naturale existentă permite asigurarea transportului de gaze naturale necesare pentru acoperirea consumului Republicii Moldova pe ambele maluri ale Nistrului, există riscuri privind capacitatea consumatorilor de pe malul stâng de a achiziționa la prețuri de piață gaze naturale, și energia electrică generată de MGRES în aceste condiții.

Ca rută alternativă de aprovizionare cu gaze naturale a malului stâng în baza contractului încheiat între SA „Moldovagaz” și SAP „Gazprom” în cazul sistării transportului de gaze rusești pe teritoriul Ucrainei începând cu 1 ianuarie 2025, se consideră transportul prin conducta transbalcanică în flux invers Turcia → Bulgaria → România → Moldova sau Turcia → Bulgaria → România → Ucraina → Moldova. În anul gazier 2024-2025, capacitatea disponibilă a acestei rute de transport a gazelor naturale este limitată la aproximativ 7 mil. m³/zi, din cauza congestiei la hotarul Turcia → Bulgaria, la punctul de interconectare Strandzha/Malkoclar, care totuși ar acoperi încă necesarul de gaze al MGRES și al regiunii transnistrene în cazul în care tranzitul de gaz rusesc prin teritoriul Ucrainei va fi sistat.

Ca urmare a licitațiilor pentru rezervarea capacităților de transport gaze naturale trimestriale (01.01.2025 - 01.04.2025) desfășurate conform calendarului ENTSO-G, pe 04.11.2024, pentru capacitățile ferme, nu au fost rezervate capacități suplimentare pentru Republica Moldova. Conform calendarului ENTSO-G, următoarele licitații pentru rezervarea capacităților de transport lunare (01.01.2025 - 01.02.2025) sunt planificate pentru 16 decembrie 2024 pentru capacități ferme. În cazul, în care SAP „Gazprom” nu va asigura rezervarea de capacitate de transport pentru Republica Moldova la licitațiile planificate pentru 16 decembrie 2024, ar mai fi posibil rezervarea capacităților de transport la licitațiile zilnice, organizate pentru ziua următoare în cazul în care SAP „Gazprom” va intenționa să asigure livrarea gazelor naturale către regiunea transnistreană a Republicii Moldova, însă nu este garantat că va mai fi disponibilă

capacitatea necesară pe această rută alternativă de transport. Tariful de transport pentru astfel de capacitate pentru ziua următoare va fi semnificativ mai mare comparativ cu tariful de transport pentru capacitate lunară.

Reieșind din informația prezentată de SA „Moldovagaz” privind consumul de gaze naturale pe categorii de consumatori din regiunea transnistreană, pentru perioada ianuarie-martie, consumul de gaze necesar tuturor categoriilor de consumatori din regiunea transnistreană este estimat la aproximativ 226 mil. m³. Consumul lunar pe categoriile de este prezentat în tabelul nr. 2.

Tabel nr. 2. Consumul estimat de gaze naturale pe categorii de consumatori în regiunea transnistreană, trimestru I 2025, mil. m³ (sursa SA „Moldovagaz”)

	Ianuarie	Februarie	Martie	TOTAL
Malul stâng				
Cererea estimativă de gaze, mil. m³	83.8	71.2	71.0	226,0
inclusiv:				
<i>Sectorul rezidențial și instituțiile publice</i>	35	31	29	95,2
<i>Sectorul de termoeenergetic</i>	33	26	26	85
<i>MGRES</i>	6.7	6.3	6.7	19
<i>Industria</i>	5	5	6	16
<i>Alte sectoare ale economiei</i>	4	3	3	10

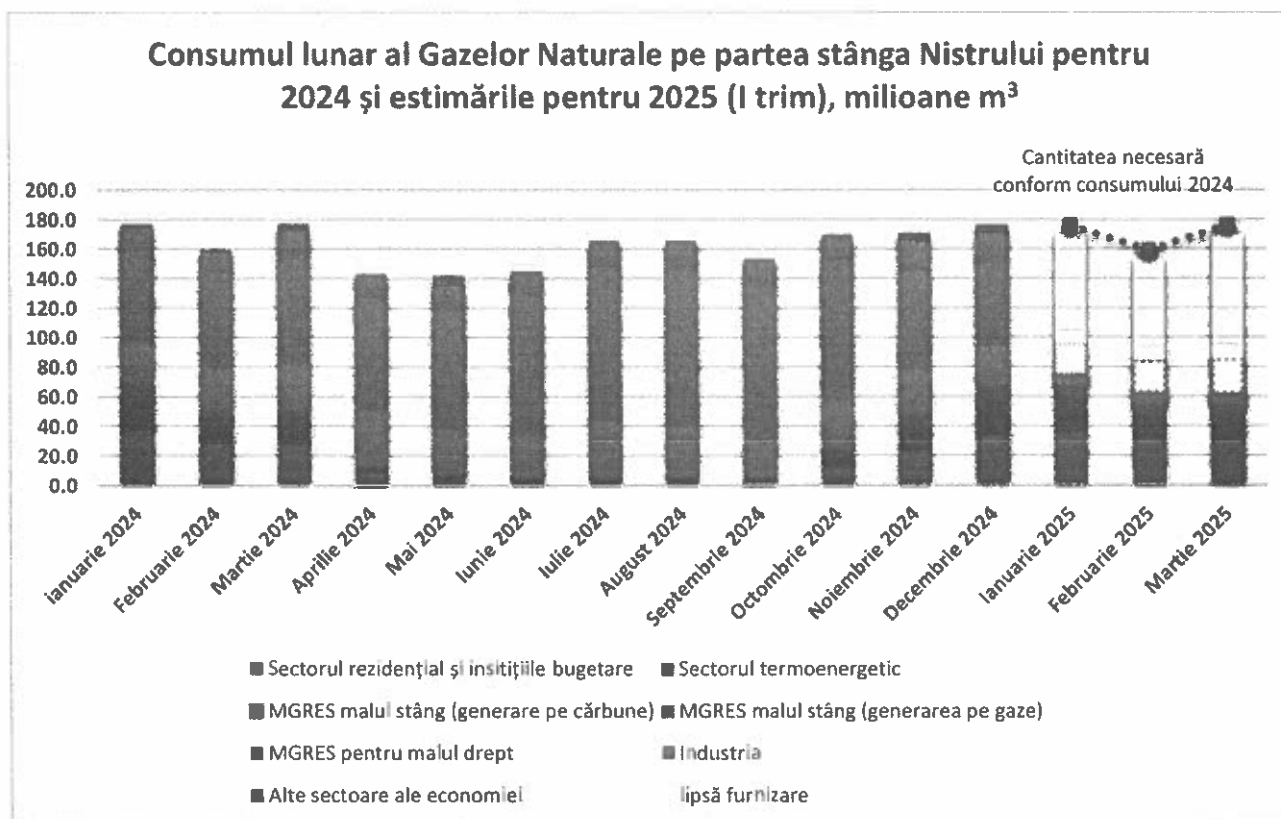

Figura 2. Consumul lunar de gaze naturale a malului stâng în anul 2024 și estimările pentru decembrie 2024 și ianuarie - martie 2025, mil. m³ (Sursa: SA „Moldovagaz”)

Consumul total de energie electrică în trimestrul I 2025 a regiunii transnistrene se estimează a fi de aproximativ 393 320 MWh, dintre care aproximativ o cantitate de 204 526 MWh se estimează a fi consumată de sectorul rezidențial, public și social. (Sursa: SA „Moldovagaz”)

Tabelul 3. Consumul estimat de energie electrică pe sectoare al regiunii transnistrene, pentru trimestrul I 2025, MWh

	Ianuarie	Februarie	Martie	TOTAL
Consumul total de energie electrică, dintre care:	128 724	127 893	136 703	393 320
<i>Consumatori noncasnici</i>	61 788	61 389	65 617	188 794
<i>Consumatori casnici</i>	66 936	66 504	71 086	204 526

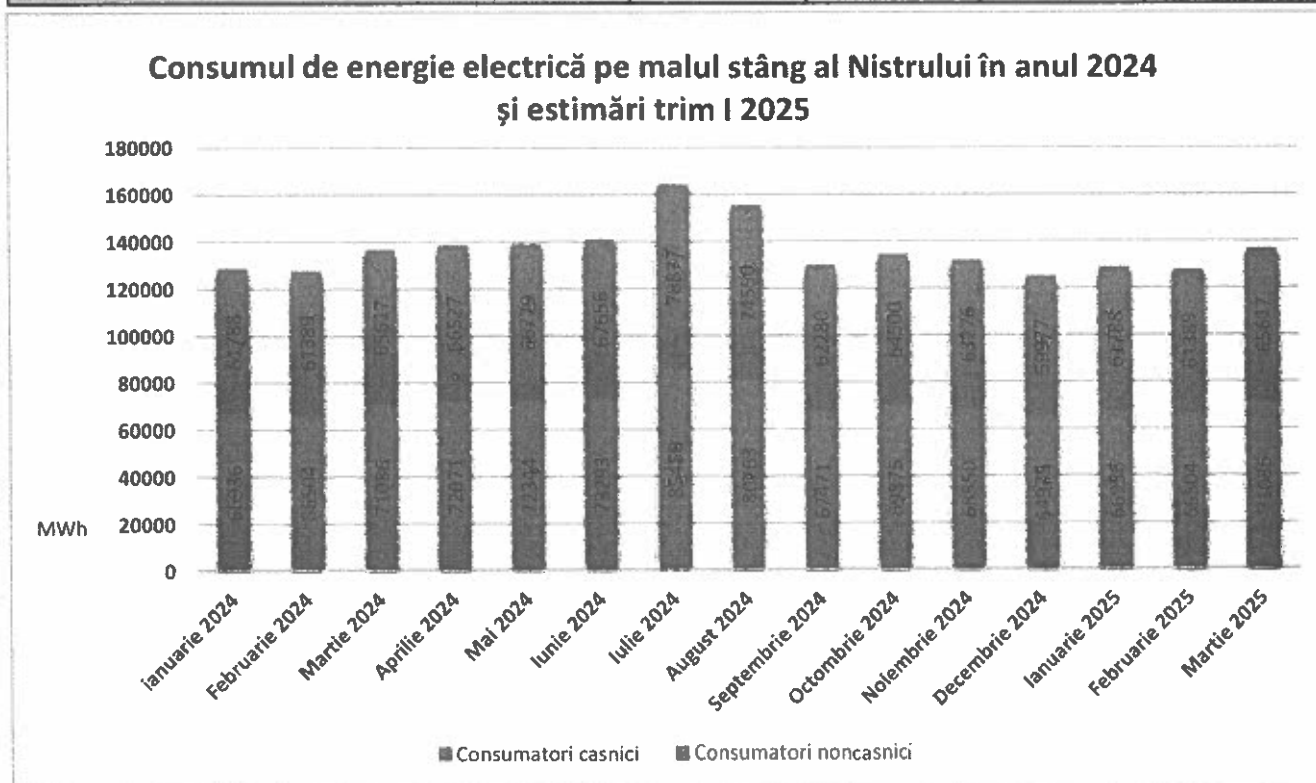

Figura 3. Consumul de energie electrică în regiunea transnistreană în anul 2024 și estimări pentru trimestrul I 2025, (Sursa: estimări Ministerul Energiei)

Din datele disponibile public, MGRES dispune de stocuri de cărbune, care ar putea acoperi întregul consum al energiei electrice al regiunii transnistrene pentru o perioadă între 30 - 50 zile (estimat la cca 69,3 mii tone, calitatea cărbunelui care este depozitat la MGRES nu se cunoaște).

În ceea ce privește malul drept, pentru trimestrul I 2025, consumul total de energie electrică pe malul drept se estimează a fi de aproximativ 1,2 miliarde kWh, dintre care aproximativ o cantitate de 924 milioane kWh urmează a fi din import.

Până în data de 1 decembrie 2024 capacitatea comercială pentru importul energiei electrice din zona de ofertare a ENTSO-E către blocul comun de reglaj Ucraina - Republica Moldova a constituit 1700 MW, dintre care Republicii Moldova îi reveneau doar 255 MW.

Tabelul 4. Consumul de energie electrică pe sectoare pentru malul drept, pentru trimestrul I 2025, MWh

	Ianuarie	Februarie	Martie	TOTAL
Consumul total de energie electrică, dintre care:	428 925	370 414	387091	1 186 430
<i>Consumatori noncasnici</i>	253 945	216 456	237 534	707 935
<i>Consumatori casnici</i>	174 980	153 958	149 557	478 495

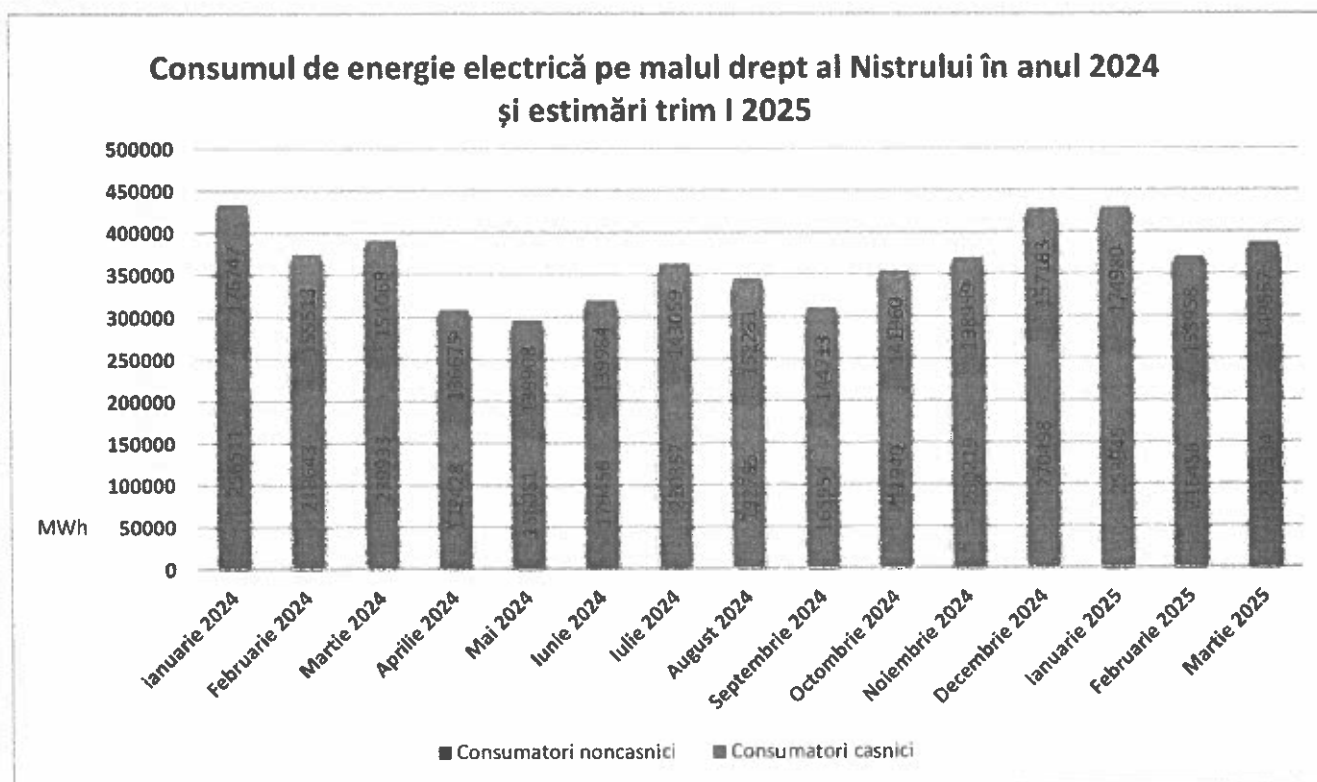

Figura 4. Consumul de energie electrică pe malul drept al Nistrului în anul 2024 și estimări pentru trimestrul I 2025 (Sursa: Biroul Național de Statistică, estimări Ministerul Energiei)

Începând cu data de 1 decembrie 2024 capacitatea Netă de Transfer (NTC) doar pentru sezonul de iarnă, a crescut la valoarea de 2 100 MW pentru import, din care 15% sunt destinați exclusiv pentru Republica Moldova, ceea ce reprezintă 315 MW și nu este suficient pentru acoperirea deficitului creat în cazul în care MGRES nu va mai putea livra energia electrică pentru malul drept. În figura 4, este prezentată utilizarea valorii

NTC în luna decembrie 2024, pe direcția de import din România spre Republica Moldova, de unde rezultă deja utilizarea capacității de import la valoarea maximă de 315 MW.

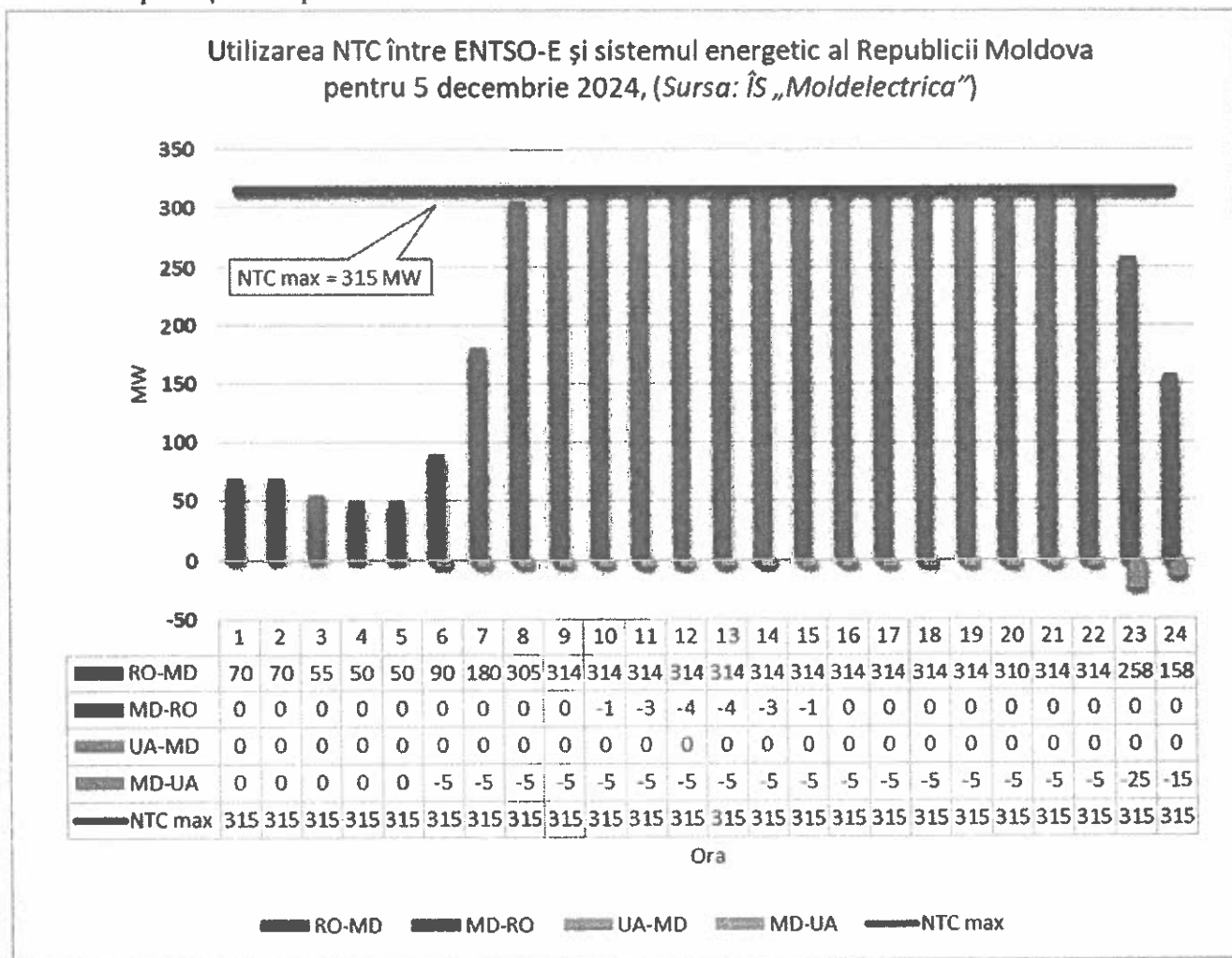

Figura 5. Utilizarea NTC între ENTSO-E și sistemul energetic al Republicii Moldova pentru 5 decembrie 2024, (Sursa: ÎS „Moldelectrica”)

În acest sens, este de remarcat faptul că pentru a asigura securitatea aprovizionării cu energie electrică a Republicii Moldova, este necesar un NTC de o valoare minimă de 600 MW pentru import, destinat malului drept. Acest fapt nu este posibil la moment în condițiile în care la etapa actuală există doar o linie electrică de interconectare dintre Republica Moldova cu România.

Totodată, este de menționat că, interconectorul 400 kV Isaccea-Vulcănești, traversează atât teritoriul Ucrainei, cât și stația electrică de pe teritoriul MGRES. Prin urmare, acesta reprezintă un element suplimentar de vulnerabilitate, existând riscul întreruperii fluxului de energie electrică la MGRES.

Astfel, menținerea MGRES în funcțiune reprezintă o soluție viabilă pentru asigurarea stabilității sistemului electroenergetic, având în vedere că înlocuirea acesteia cu alte surse de energie din regiune, care să asigure același nivel de fiabilitate și stabilitate, este o sarcină complexă în contextul actual.

În figura 5 sunt prezentate datele cu privire la acoperirea consumului de energie electrică pentru malul drept pentru data de 5 decembrie 2024.

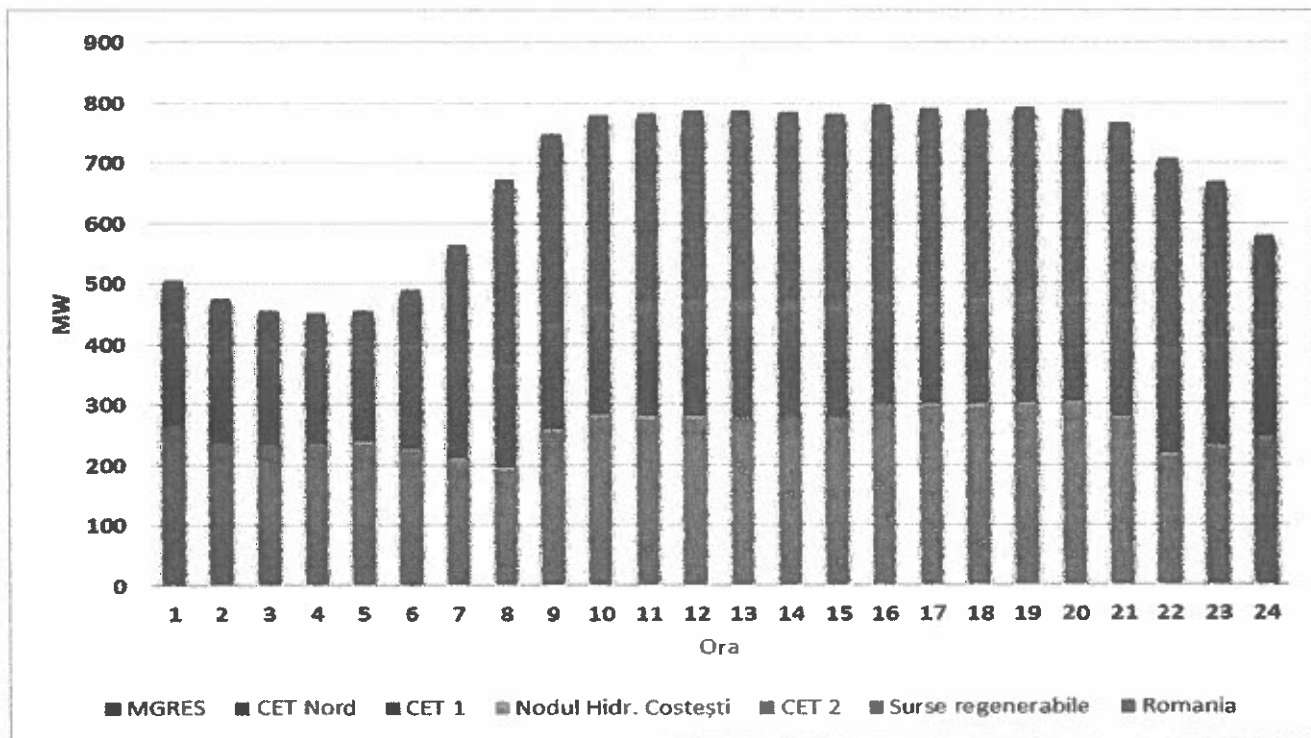

Figura 6. Date cu privire la acoperirea consumului de energie electrică pentru malul drept al Nistrului în data de 5 decembrie 2024, (Sursa: ÎS „Moldelectrica”)

La data de 31 decembrie 2024 expiră contractul actual de furnizare a energiei electrice încheiat între SA „Energocom” și MGRES. În acest context, MGRES care utilizează gazele naturale ca sursă principală de combustibil, în lipsa acestora nu va putea produce energie electrică în cantități necesare pentru acoperirea consumului ambelor maluri, ceea ce duce la imposibilitatea continuării relației contractuale cu acest producător.

Prin urmare, de menționat că, MGRES pe parcursul anului 2024 a asigurat circa 70% din necesarul de consum anual al malului drept, MGRES fiind un participant cu poziție dominantă pe piața energiei electrice a Republicii Moldova.

Dependența ridicată de MGRES implică vulnerabilități majore în cazul unor întreruperi în livrările de gaze naturale, care ar putea avea loc în perioada începând cu 1 ianuarie 2025. Astfel, în lipsa MGRES, aprovizionarea cu energie electrică a Republicii Moldova depinde direct de importurile din zonă de ofertare ENTSO-E și în special din România.

În consecință, deficitul de energie electrică urmează a fi acoperit în baza procurărilor de pe bursa de energie electrică din România administrată de către OPCOM sau în baza contractelor în vigoare dintre SA „Energocom” cu producătorii și furnizorii de energie electrică din România - SN „Nuclearelectrica” SA, SPEEH „Hidroelectrica”, Complexul Energetic Oltenia, Complexul Energetic Craiova și OMV „Petrom” SA, Republica Moldova - SRL „ML Energy-Group” și Bulgaria - LTD „NOMAD”.

Din considerentul unei capacități NTC limitate pentru importul energiei electrice din zona de ofertare a ENTSO-E către blocul comun de reglaj Ucraina – Moldova, care la moment constituie 2 100 MW, dintre care Republicii Moldova revine doar - 315 MW, necesarul de consum al țării, care în orele de vârf și în special în sezonul de iarnă depășește 1 000 MW, nu poate fi acoperit în întregime din import.

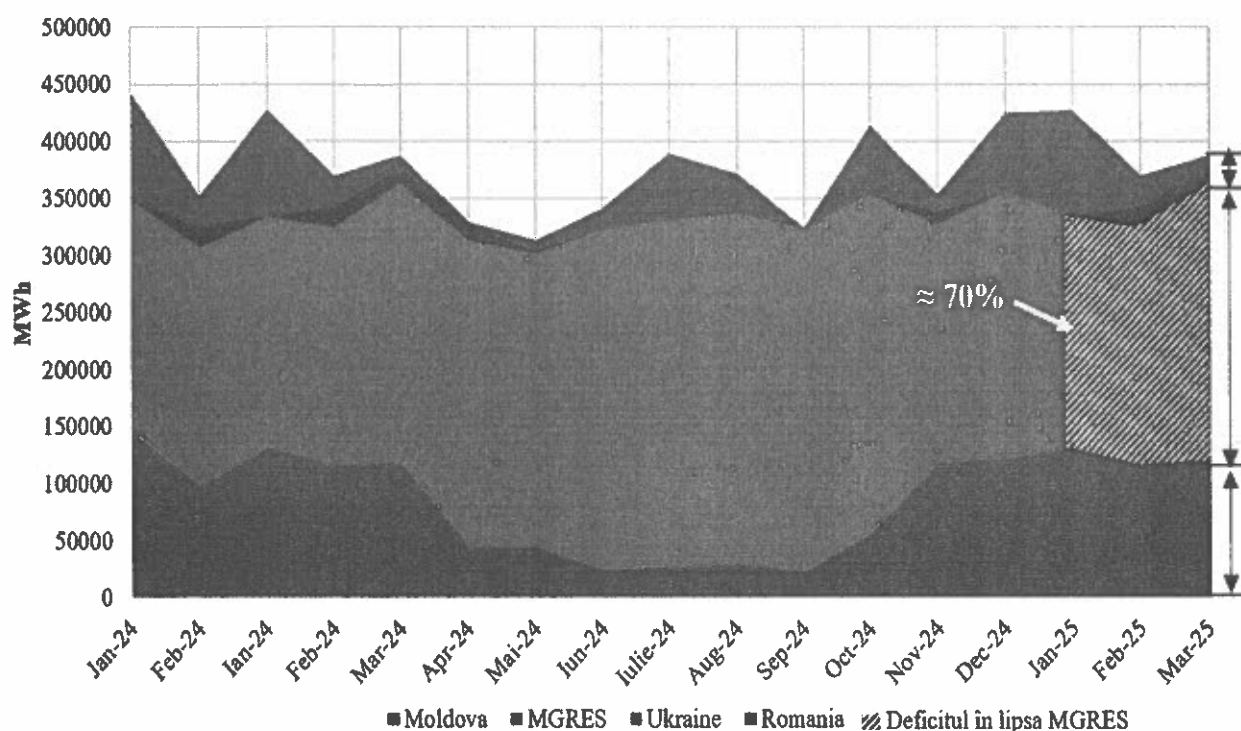

Figura 7. Acoperirea consumului de energie electrică în anul 2024 și deficitul prognozat în ianuarie-martie 2025 în lipsa MGRES, (Sursa: SA „Energocom”, estimări Ministerul Energiei)

Având în vedere cele menționate, este posibilă apariția unei situații mult mai complicate decât cea din noiembrie 2022, când urmare a bombardamentelor Federației Ruse a fost afectată semnificativ infrastructura energetică din Ucraina, fiind astfel stopate de către Ucraina exporturile de energie electrică către Republica Moldova, iar MGRES a sîstat total livrările de energie electrică către malul drept, necesarul fiind atunci asigurat integral prin importuri din România.

Comparativ cu situația anului 2022, riscurile sunt crescute din cauza pierderii capacității de generare din Ucraina, fapt care a schimbat situația regională, Ucraina devenind o țară importatoare de energie cu care Republica Moldova trebuie să concureze la importul energiei electrice. Situația este agravată de capacitatea limitată de import a energiei electrice alocată Ucrainei și Republicii Moldova. Prin urmare, pe lângă imposibilitatea creșterii NTC dintre România și Republica Moldova peste valoarea de 315 MW, este foarte probabilă apariția congestiilor ceea ce poate duce la o creștere esențială a prețului energiei electrice de import.

În acest context, se atrage atenția că în perioada 25-28 noiembrie 2024 au avut loc multiple atacuri asupra infrastructurii electroenergetice din Ucraina, în special asupra stațiilor electrice. Au fost afectate stații care fac legătura directă cu nodul/stația electrică MGRES din Republica Moldova, stații precum: Podilska, Usatove, Novoodeska, Artsyz, Trykhaty, toate acestea fiind în apropierea hotarului de Sud-Est al Republicii Moldova. Intensitatea unor astfel de atacuri ar putea provoca destabilizări a sistemului electroenergetic similar celor care au avut loc în luna noiembrie 2022, când în sistemul electroenergetic național au fost înregistrate deconectări totale (blackout-uri).

Astfel, în legătură cu asigurarea stabilității sistemului electroenergetic național, deficitul suplimentar de energie electrică cum și a fost menționat mai sus urmează a fi acoperit în mare parte din surse precum sistemul

electroenergetic al României, iar în cazul în care deficitul de energie electrică nu poate fi acoperit comercial, energia urmează a fi preluată „necontrolat” prin fluxuri neintenționate, la prețuri mari FSkar.

Totodată, de menționat că la data de 5 decembrie 2024 conform celor prezentate în nota de fundamentare a unei hotărâri de Guvern publicată pe site-ul Ministerul Energiei din România, sistemul electroenergetic român se confruntă deja cu riscuri crescute legate de siguranța aprovizionării cu energie electrică, pe fondul trendului înregistrat de valorile soldului energie care se păstrează în zona importului la nivel lunar, atingând uneori cote alarmante în orele de vârf. Astfel conform CNTEE Transelectrica SA, în intervalul orar 17:00-18:00 al zilei de 14 noiembrie 2024 importurile au acoperit peste 35% din necesarul de consum. Fapt care presupune riscuri suplimentare în acoperirea deficitului de energiei electrice inclusiv din sistemul electroenergetic român.

În acest sens, pericolul major îl reprezintă faptul că în afară de malul drept, deficit de energie electrică poate fi înregistrat și pe teritoriul regiunii transnistrene al Republicii Moldova, manifestat printr-un consum „necontrolat” al energiei electrice preluate din România și/sau Ucraina, ceea ce poate provoca prețuri și mai mari.

Totodată, în cazul unei supraîncărcări a liniei electrice aeriene 400 kV Isaccea – Vulcănești – MGRES, unica linie de înaltă tensiune de interconectare cu România, există riscuri majore de activare automată a protecțiilor în stațiile de transformare și deconectarea totală a liniei, ceea ce ar însemna limitarea livrărilor energiei electrice din Uniunea Europeană (România).

Urmare a licitațiilor organizate de furnizorii serviciului universal, de ultimă opțiune și operatorii de sistem pentru procurarea volumelor de energie electrică necesare pentru anul 2025, se notează că acestea au eșuat la toate întreprinderile din sector, din cauza lipsei ofertelor. Având în vedere licitațiile eșuate precum și riscurile sesizate de participanții la piața reglementată de energie electrică, a fost aprobată Hotărârea Guvernului nr. 791/2024 care prevede extinderea obligației de serviciu public pentru procurarea energiei electrice impuse SA „Energocom” până la data de 31 martie 2025.

Ministerul Energiei a întreprins un set de acțiuni și a solicitat în mod repetat prin mai multe demersuri către SA „Moldovagaz” întreprinderea acțiunilor necesare pentru depășirea riscurilor în aprovizionarea cu gaze naturale a Republicii Moldova și comunicarea din timp despre poziția SAP „Gazprom” privind continuarea livrărilor de gaze naturale către Republica Moldova începând cu 1 ianuarie 2025, precum și despre rutele alternative considerate în cazul stopării tranzitului de gaze naturale rusești prin teritoriul Ucrainei. Reieșind din ultimele discuții cu SAP „Gazprom” în cadrul vizitei din 25 noiembrie 2024 a delegației moldovenești formată din reprezentanți ai SA „Moldovagaz” și ai Ministerului Energiei, SAP „Gazprom” condiționează furnizarea gazelor naturale către Republica Moldova în baza contractului existent, cu achitarea pretinsei datorii istorice de aproximativ 700 mil. dolari SUA a malului drept.

La data de 5 decembrie 2024 a fost convocată ședința Comisiei pentru Situații Excepționale a Ministerului Energiei unde a fost analizată situația actuală și perspectivele de evoluție a aprovizionării cu gaze naturale și energiei electrice a Republicii Moldova în contextul incertitudinii privind continuarea livrărilor de gaze naturale de către SAP „Gazprom” către regiunea transnistreană a Republicii Moldova începând cu 1 ianuarie 2025.

La moment, atât în sectorul electroenergetic, cât și în sectorul gazelor naturale este în vigoare **situația excepțională – situație de alertă** pe piața energiei electrice din Republica Moldova (Dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova (CSE) nr. 42 din 13 octombrie 2022) constatată în

conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 149/2019 și **situația excepțională – situație de alertă timpurie pe piața gazelor naturale din Republica Moldova (Proces verbal nr. 4 din 08 august 2024 al CSE)** constatată în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 207/2019.

Instrumentele legale disponibile și competențele Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, în contextul unor situații excepționale pe piața gazelor naturale și/sau pe piața energiei electrice, nu sunt suficiente pentru depășirea situației excepționale din sectorul energetic în cazul care SAP „Gazprom” va stopa livrările de gaze naturale către regiunea transnistreană a Republicii Moldova. În special actele normative în vigoare (inclusiv: *Legea nr. 74/2020 privind achizițiile în sectoarele energiei, apei, transporturilor și serviciilor poștale, Legea nr. 1134/1997 privind societățile pe acțiuni, Legea nr. 181/2014 finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale, Regulile pieței gazelor naturale aprobate prin Hotărârea ANRE nr. 534/2019, Regulile pieței energiei electrice aprobate prin Hotărârea ANRE nr. 283/2020 și altele*), depășesc atribuțiile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, precum și prevederile Regulamentului Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1340/2001.

Totodată, sistarea livrărilor de gaze naturale către regiunea transnistreană de către SAP „Gazprom” în baza contractului existent privind furnizarea gazelor naturale încheiat între SA „Moldovagaz” și SAP „Gazprom”, ar genera o criză umanitară în regiunea transnistreană, precum și riscuri privind asigurarea stabilității sectorului electroenergetic din Republica Moldova. Ținând cont de faptul că așa numitul „cont de gaze naturale” contribuie direct la acoperirea semnificativă a cheltuielilor bugetare din regiunea transnistreană, regiunea ar avea nevoie de venituri suplimentare considerabile pentru a menține cheltuielile și a subvenționa costurile resurselor energetice pentru populație în sezonul de încălzire, precum și alte cheltuieli, cuantumul cărora este dificil de estimat la această etapă. În acest caz, gestionarea situației din regiunea transnistreană depășește competențele Ministerului Energiei, fiind necesară implicarea mai multor autorități din Republica Moldova.

Mai mult ca atât, capacitatea comercială de 2100 MW permisă de ENTSO-E pentru importul de energie electrică la hotarul România → Moldova pentru blocul Ucraina - Moldova (din care doar 315 MW exclusiv pentru Moldova), nu garantează în continuare achiziționarea energiei electrice din România sau alte țări UE pentru acoperirea 100% a necesarului de import pentru consumul de energie electrică a malului drept, fiind necesară majorarea la cel puțin 600 MW a capacității comerciale exclusiv pentru Moldova, pentru a asigura acoperirea consumului de energie electrică în orele de vârf.

În conformitate cu prevederile art. 17 din Legea privind regimul stării de urgență, de asediu și de război nr. 212/2004, starea de urgență se declară la propunerea Președintelui Republicii Moldova sau a Guvernului.

Conform normelor art. 19 alin. (1) din Legea citată, Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova prezintă Guvernului un raport privind necesitatea declarării stării de urgență. Potrivit alineatului (2) din același articol, raportul Comisiei pentru Situații Excepționale este examinat, în regim de urgență, la ședința Guvernului, la care se adoptă hotărârea de a înainta Parlamentului propunerea privind declararea stării de urgență.

Având în vedere totalitatea circumstanțelor și argumentelor menționate, se propune Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova următoarele:

1. A aproba Raportul privind necesitatea declarării stării de urgență.

2. A prezenta Raportul privind necesitatea declarării stării de urgență în adresa Guvernului Republicii Moldova, în scopul adoptării Hotărârii de Guvern pentru înaintarea către Parlamentul Republicii Moldova a propunerii privind declararea stării de urgență.

- Anexe:** 1. *Procesul verbal al ședinței Comisiei pentru situații excepționale a Ministerului Energiei din data de 05 decembrie 2024 – 8 file;*
2. *Scrisoarea Ministerului Energiei Nr. 09-1031 din 15 aprilie 2024 - 2 file;*
3. *Scrisoarea Ministerului Energiei Nr. 09-1644 din 18 iunie 2024 - 1 filă;*
4. *Scrisoarea Ministerului Energiei Nr.09-1737 din 28 iunie 2024 - 1 filă;*
5. *Scrisoarea Ministerului Energiei Nr. 09-1905 din 17 iulie 2024 - 2 file;*
6. *Scrisoarea SA „Moldovagaz” Nr. 02-1822 din 11 iunie 2024 - 2 file;*
7. *Scrisoarea SA „Moldovagaz” Nr. 02-1921 din 21 iunie 2024 - 1 filă;*
8. *Scrisoarea SA „Moldovagaz” Nr. 02-2008 din 8 iulie 2024 - 2 file;*
9. *Scrisoarea SA „Moldovagaz” Nr. 02-2357 din 16 august 2024 - 8 file;*
10. *Scrisoarea Ministerului Energiei Nr. 05-2533 din 30 septembrie 2024 - 1 filă;*
11. *Scrisoarea ÎS „Moldelectrica” Nr. 46-54/3168 din 29 septembrie 2024 - 2 file;*
12. *Scrisoarea SA „Energocom” Nr. 12/09-4149 din 3 decembrie 2024 - 2 file;*
13. *Scrisoarea SA „Energocom” Nr. 12/09-4079 din 27 noiembrie 2024 - 2 file;*
14. *Scrisoarea Ministerului Energiei Nr. 04- 1423 din 27 mai 2024 - 1 filă;*
15. *Scrisoarea Ministerului Energiei Nr. 04-1424 din 27 mai 2024 - 1 filă;*
16. *Scrisoarea Ministerului Energiei Nr. 04-1425 din 27 mai 2024 - 1 filă;*
17. *Scrisoarea Ministerului Energiei Nr. 04-1426 din 27 mai 2024 - 1 filă;*
18. *Scrisoarea Ministerului Energiei Nr. 04-1427 din 27 mai 2024 - 1 filă.*

Secretar de stat

Constantin BOROSAN

Digitally signed by Borosan Constantin
Date: 2024.12.10 14:28:12 EET
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

MOLDOVA EUROPEANĂ

Ex. Andronic Ion, Moraru Marcel
e-mail: marcel.moraru@energie.gov.md
e-mail: ion.andronic@energie.gov.md

bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 134, mun. Chișinău, MD-2012, tel. +373-22-25-01-31, fax +373-22-23-40-64

E-mail: secretariat@energie.gov.md Pagina web: www.energie.gov.md